

прѣзъ IX в. Прѣзъ 1863 г., когато грѣцко-българската църковна разпря бѣ почнала да се подига сѣ по-засилено, и отъ с. Висока се издига гласъ на българщината, изразенъ въ дописката, помѣстена въ № 29 на цариградския вѣстникъ Свѣтъникъ отъ 1863. Въ езика на дописката личатъ тукъ-тамъ нѣкои старински особености на височкия говоръ. Дописникътъ между друго казва: „Но и за насъ нѣма ли нѣщичко да ся пише? И нѣе не ли сме Бугари! Гленда се, дописникъ-тъ ви бѣше заборавилъ насъ сиромаси-тъ, защото сме на високо мѣсто, по коя причинж добыхме и име-то Висока, па онъ не може отъ толко долу, дѣка се нахожда во блатистій-тъ Солунъ да ны виде. Ами и нѣе по наша сиромашія, като Бугари що сме, ето що направихме. Отъ ланѣ още отворихме бугарско училище, повеке отъ любопитство да видиме да ли пжнтъ-тъ по кой-то вървеше училище-то ни, сирѣчь дотогашното ли грѣцко учение бѣше причина що чандата ни не напредваха во образование-то, или нѣкоя друга? Вагодишното обаче испытание на ученици-тъ на училище-то ни изевиха истина-та. Чендата ны на еднж годинж озгорѣ се научиха прѣзъ майчинъ си ензикъ толко, колко во дѣлжина-та на толко-тъ поминали години не можиха никакъ да напредватъ по ржнководството на грѣцкото учение“.

Петъ години слѣдъ това, въ 1868 г., височкиятъ свещеникъ Иванъ нагласилъ на своето родно нарѣчие църковни проповѣди, които и написалъ въ единъ сборникъ. Интересно въ тоя сборникъ е азбуката, съ която си служи попъ Иванъ. За основа взема грѣцката азбука, позната на неговитѣ съселяни, а за чисто българскитѣ звукове заелъ букви отъ кириллицата: в, ж, ц, ч, џ, ш, ѣ, ж и др. Ето нѣколко реда отъ тѣзи проповѣди: *Να υἱοὶ μιάσθ, δεῖς σα βέλῃ Παλαιστίνης (να Βοηγοροπцкатж на хаџилѣшка земя) ημῶν ἑδνω ἀνδρόγινου Богословенῶ στ Госпѣдѣа (ѣгѣн) ἑδην μῆνчъ ἡ ἑδνα зиеνα, шо са βελαхж μῆνωτ Ιωαхμ, пак зиена-та Ἄνα...*, което прѣдадено съ български букви ще изглежда така: На нуси мѣсту, дету са вѣли Палестинис (на божигропцкатж, на хаджилѣшка земя) имяши едно андрогину (=сѣмейство) богословену утъ Госпудя т. е. мжнчъ (=мжжъ) и една жена, шо са веляхж мжнджотъ Йоакимъ, пакъ жена-та Ана“... (Срв. Извѣстїя отд. русскаго языка и словесности X, Вып. I, 331—332).